

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 29. maijā
(OR. en)

9507/18

RECH 241
COMPET 384

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Datums: 2018. gada 29. maijs

Saņēmējs: delegācijas

Iepr. dok. Nr.: 8940/1/18 REV1 RECH 183 COMPET 310

Temats: Padomes secinājumi par "Zināšanu aprites paātrināšanu ES"

Pielikumā ir iekļauti Padomes secinājumi par zināšanu aprites paātrināšanu ES, ko Padome pieņēma 3620. sanāsmē, kura notika 2018. gada 29. maijā.

PADOMES SECINĀJUMI

ZINĀŠANU APRITES PAĀTRINĀŠANA ES

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT,

- ka viens no Savienības mērķiem ir stiprināt tās zinātnisko un tehnoloģisko bāzi, izveidojot tādu Eiropas Pētniecības telpu, kurā notiek brīva pētnieku, zinātnisko zināšanu un tehnoloģiju aprite;
- Eiropadomes 2008. gada 13. un 14. marta secinājumi, kuros dalībvalstis un ES ir aicinātas likvidēt šķēršļus zināšanu brīvai apritei, izveidojot "piekto brīvību" ¹;
- savus 2015. gada 29. maija secinājumus par atvērtu, intensīvas datplūsmas un tīklā saslēgtu pētniecību kā ātrākas un plašākas inovācijas virzītājspēku ², kuros tā uzskata, ka pētniecības datu atvērtība varētu vēl vairāk palielināt publiskā finansējuma efektīvu izlietojumu, un izceļ, ka, padarot datus atklājamus, pieejamus, novērtējamus, atkārtoti izmantojamus un sadarbispējīgus, būtiskā mērā tiktu palielināts inovāciju potenciāls un tiktu radītas jaunas darījumdarbības iespējas;

¹ 7652/1/08.

² 9360/15.

- savus 2016. gada 27. maija secinājumus par pāreju uz atvērtās zinātnes sistēmu ³, kuros Padome atzīst, ka būtu pēc iespējas lielā mērā un pēc iespējas atbilstīgi jālīkvidē nevajadzīgi juridiski, organizatoriski un finansiāli šķēršļi publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultātu pieejamībai, lai panāktu optimālu zināšanu kopīgošanu, vajadzības gadījumā ņemot vērā nepieciešamību pēc rezultātu izmantošanas; [...] kuros Padome uzsver, ka pētniecības datu optimālas atkalizmantošanas pamatā vajadzētu būt principam "tik atvērti, cik iespējams, tik slēgti, cik vajadzīgs"; un kuros ir uzsvērts, cik svarīgi ir nodrošināt pētniecības infrastruktūru ilgtspējību ilgtermiņā, un ir pausts aicinājums sagatavot mērķtiecīgu rīcības plānu;
- savus 2016. gada 27. maija secinājumus "Septītā pētniecības pamatprogramma un turpmākās perspektīvas: ieguldījumi pētniecībā un inovācijā, lai veicinātu izaugsmi, darbvietas un risinātu sabiedrības problēmas" ⁴, kuros ir atzīts, ka Komisijai un dalībvalstīm būtu jātiecas uz pārējo ES fondu labāku izmantošanu, lai atbalstītu pētniecības un inovācijas projektus un nodrošinātu pētījumu rezultātu turpmāku iestrādāšanu tirgū pieprasītos produktos, pakalpojumos un sociālajās inovācijās;
- savus 2016. gada 27. maija secinājumus "Pētniecībai un inovācijai labvēlīgs regulējums" ⁵;
- savus 2016. gada 29. novembra secinājumus "Pasākumi, lai atbalstītu pētniekus karjeras sākumposmā, vairotu zinātnieku karjeru pievilcību un veicinātu ieguldījumus cilvēku potenciālā pētniecības un attīstības jomā" ⁶, kuros Padome uzsver nepieciešamību jaunām pētnieku paaudzēm nodrošināt atbilstošu prasmju klāstu, lielāko uzmanību veltot digitālo tehnoloģiju izmantošanai, uzņēmējdarbībai un zināšanu pārnesei, kā arī pētniecības integritātei un atvērtai zinātnei;

³ 9526/16.

⁴ 9527/16.

⁵ 9510/16.

⁶ 15013/16.

- savus 2017. gada 1. decembra secinājumus "Virzība no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējuma uz devīto pamatprogrammu" ⁷, kuros Padome uzsver, ka ir svarīgi izplatīt un efektīvi izmantot pētniecības un inovācijas rezultātus; atzīst, ka Eiropas konkurētspēja ir atkarīga no jaunu ideju un zināšanu efektīvas aprites, un uzsver, cik svarīgi ir uzlabot sinerģiju starp dažādiem ES finansējuma avotiem;
- ERAC 2017. gada 7. jūlija atzinumu par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējumu un gatavošanos nākamajai pamatprogrammai (PP) ⁸, kurā ERAC atzīst, ka PP ir plaša spektra ietekme diapazonā no zinātnes līdz sabiedrībai un no darījumdarbības līdz kultūrai, bet tā arī norāda, ka iemesls Eiropā vērojamajam "produktivitātes paradoksam" ⁹ daļēji ir bijis tas, ka inovācija sabiedrībā izplatās lēni;
- Komisijas 2018. gada 11. janvāra paziņojumu " "Apvārsnis 2020" vidusposma novērtējums: ES pētniecības un inovācijas ietekmes palielināšana" ¹⁰, kurā uzsvēta nepieciešamība balstīties uz progresu, kas panākts programmas "Apvārsnis 2020" radīto zinātnisko publikāciju un datu brīvas pieejamības nodrošināšanā plašākai zinātnisko aprindu kopienai un sabiedrībai;
- Novatoru augsta līmeņa grupas ieteikumiem par Eiropas Inovāciju padomes izveidi, kuros uzsvērts, cik svarīgi ir nodrošināt zināšanu raitāku apguvi;
- Komisijas un Eiropas stratēģiskā foruma par pētniecības infrastruktūrām (*ESFRI*) un citu attiecīgu ieinteresēto personu ieguldījumu debatēs par pētniecības infrastruktūru ilgspējību ilgtermiņā, un pieņem zināšanai diskusijas par prioritāro rīcību prezidentvalsts Bulgārijas rīkotajā galvenajā konferencē "*Pētniecības infrastruktūra pēc 2020. gada – ilgspējīga un efektīva ekosistēma zinātnei un sabiedrībai*";

⁷ 15320/17.

⁸ ERAC 1207/17.

⁹ Eiropas Komisija: *The economic rationale for public R&I funding and its impact* [Ekonomiskais pamatojums pētniecības un inovācijas publiskajam finansējumam un tā ietekme], 2017. gads.

¹⁰ 5271/18.

Zināšanu pārnese pētniecības un inovācijas ietekmes palielināšanai

1. UZSKATA, ka ES ir pilnībā jāizmanto attiecīgās zinātniskās un tehnoloģiskās zināšanas, ko tā rada, un jānodrošina efektīvāka pētniecības un inovācijas projektu [...] rezultātu pārnese uz sabiedrību un nozari, lai palielinātu pētniecības un inovācijas investīciju ietekmi un vēl lielākā mērā izvērstu pamatprogrammas ES pievienoto vērtību; UZSVER, cik svarīgi ir atbalstīt fundamentālus pētījumus un sekmēt pētniecības un inovācijas sadarbības projektus un inovāciju, jo īpaši lai nodrošinātu pamatu jauniem risinājumiem un pastiprinātu Eiropas novatorisko spēku, un augšupēju pakāpenisku un radikālu inovāciju un pētniecību, tostarp no MVU puses;
2. AICINA Komisiju nākamajai pamatprogrammai izstrādāt pārraudzības un izvērtēšanas satvaru, kas dotu iespēju sekot līdzi progresam virzībā uz ietekmes panākšanu programmas līmenī īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā; UZSKATA, ka pieeja ietekmes un inovācijas atvieglināšanai būtu jāpielāgo katra instrumenta specifikai;
3. ATZĪST, cik izšķiroša nozīme ir zināšanu aprītei un pārnesei, lai Eiropas Pētniecības telpa būtu efektīva; UZSVER zinātkāres mudinātas un progresīvas pētniecības nozīmi progresīva zinātnes un inovācijas kapitāla izstrādei; ATZĪMĒ būtisko lomu, kāda šajā sakarībā ir Eiropas Pētniecības padomei, kura darbojas kā šādas pētniecības katalizators, un Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosaukto darbību ieguldījumu zināšanu aprītē un pārnesē ES; MUDINA Komisiju vēl vairāk nostiprināt pieminēto instrumentu, kas atbalsta pētnieku zinātnisko izcilību un zināšanu apriti ES;

4. AICINA dalībvalstis pastiprināt centienus, lai iepazītos ar zināšanu nodošanas paraugpraksi un tajā dalītos, piemēram, optimizējot novatoru un iedzīvotāju piekļuvi valsts un reģionālajām pētniecības un inovācijas programmām un sekmējot akadēmisko aprindu un uzņēmumu sadarbību; ATGĀDINA, ka saikne starp uzņēmumiem, tostarp MVU, un pētniecību, ir būtiska ieviešanai un izmantošanai tirgū un zināšanu transformēšanai jaunās precēs un pakalpojumos, un ka visā ES būtu jāpanāk pētniecības un mācību, un inovāciju centru izveide, izvērsana un to savstarpējo saišu radīšana, lai tādējādi stiprinātu inovācijas ekosistēmu; ATGĀDINA svarīgu pamattehnoloģiju, tostarp IKT, ieguldījumu ES rūpniecības konkurētspējā un līderībā;
5. AICINA Komisiju mudināt piemērot principus un pasākumus, kas ietverti tās 2008. gada Ieteikumā par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm ¹¹, un kopā ar dalībvalstīm padziļināt izpratni par minētajiem ieteikumiem un – attiecīgā gadījumā – ierosināt stimulus šā ieteikuma piemērošanai, lai vēl lielākā mērā ar zināšanu pārneši palielinātu pētniecības un inovācijas ietekmi; un AICINA Komisiju apzināt jaunus risinājumus tam, kā visā Eiropa izveidot demonstrējumu un izmēģinājumu veikšanas objektus, kuros uzņēmumi un jo īpaši MVU var izmēģināt savus jaunākos viedos produktus un ražošanas sistēmas, lai jaunu tehnoloģiju ieviešana norisinātos efektīvāk;
6. Aicina Komisiju saskaņā ar augsta līmeņa grupas ieteikumiem par to, kā palielināt ES pētniecības un inovācijas programmu ietekmi, un atvērtās zinātnes prasmju darba grupas ziņojumu apzināt iespējas, kā nākamajā pamatprogrammā varētu pastiprināt atbalstu prasmju un kompetenču attīstībai ES finansētos projektos;

¹¹ http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/ip_recommendation_en.pdf

7. AICINA Komisiju regulāri pārraudzīt inovācijas potenciālu un sekmēt politiku un rīkus pamatprogrammas projektos gūto rezultātu izmantošanai, piemēram, apvienojot papildinošos rezultātus vai ar "Inovāciju radaru"; un, to ņemot vērā, AICINA Komisiju izstrādāt un īstenot izplatīšanas un izmantošanas stratēģiju, lai vēl lielākā mērā palielinātu pētniecības un inovācijas projektu rezultātu pieejamību un izmantošanu un paātrināt to potenciālu izmantošanu, īpašu uzmanību pievēršot atvērtās piekļuves klauzulām un klauzulām par intelektuālā īpašuma tiesībām dotāciju nolīgumos, tādējādi palielinot pamatprogrammu vispārējo ietekmi;

Atvērtība, izplatīšana un pētnieku mobilitāte

8. UZSVER, ka priekšnosacījumi Eiropas konkurētspējas un labklājības veicināšanai ir pētniecības rezultātu lielāka atvērtība un izplatīšana par labu sabiedrībai un tas, lai tos attiecīgi lielākā mērā izmantotu Eiropas pētnieki, novatori, pētniecības organizācijas un nozare, jo īpaši MVU, kā arī uzlaboti pētniecības un inovācija satvara nosacījumi;
9. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas darbu pie tā, lai informāciju par pētniecības un inovācijas projektu datiem un rezultātiem padarītu publiski pieejamu ar Eiropas Atvērtās zinātnes mākonī, programmas "Apvārsnis 2020" paneli, *CORDIS* un ar oficiālo Komisijas portālu to pētniecības un inovācijas rezultātu un datu izplatīšanai, kuri izriet no saskaņā ar visām pamatprogrammām finansētiem projektiem;

10. UZSVER, ka atvērtas piekļuves nodrošināšana publiski finansēto pētījumu rezultātiem un šādas piekļuves stimulēšana, piemēram, atvērta piekļuve *FAIR* ¹² pētniecības datu publikācijām, kā arī zināšanu optimāla izplatīšana un izmantošana, ir svarīgi faktori Eiropas konkurētspējas un izaugsmes palielināšanai; ATZĪST izglītības un mūžizglītības nozīmi, tostarp mērķtiecīgu prasmju programmu izveidi īpaši attiecībā uz atvērtu piekļuvi, datu pārvaldību un apstrādi, un intelektuālā īpašuma tiesībām; PRASA, lai dalībvalstis un Komisija veicinātu un īstenotu vajadzīgās mācību un veicināšanas pasākumu shēmas pamatprogrammas dalībniekiem, pētniekiem un novatoriem, lai to rezultāti un dati būtu pieejami izmantošanai un atkalizmantošanai;
11. MUDINA, lai karjeras plānošana pētniekiem, tostarp starptautiskā un starpsektoru mobilitāte, būtu daļa viņu pastāvīgās profesionālās attīstības un viens no galvenajiem faktoriem viņu zināšanu izplatīšanai. ATZĪST, ka atvērtai zinātnei un globālās datu ekosistēmas izmantošanai ir nepieciešami jauni prasmju kopumi pētniekiem un citiem datu izmantotājiem, kā arī stimuli un atbalsts; AICINA dalībvalstis un Komisiju atbalstīt zināšanu apriti, īstenojot un vēl lielākā mērā veicinot pētnieku mobilitāti un mācības, vienlaikus nodrošinot pareizu pārraudzību, ar Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām, *COST*, *ERASMUS+* un tādām iniciatīvām kā *EURAXESS*, *HRS4R* un *RESAVER*;

¹² *FAIR* dati: Atrodami, pieejami, sadarbīspējīgi un atkalizmantojami dati
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf

Satvara nosacījumi un sinerģijas starp ES programmām

12. UZSVER, cik svarīgi ir nodrošināt atvērtu piekļuvi pētniecības rezultātiem, lai sekmētu to izmantošanu un lai visās dalībvalstīs novatoriem, pētniecības iestādēm un uzņēmumiem dotu iespēju radīt inovācijas; UZSVER, ka Eiropas, valsts, reģionālās un vietējā līmeņa pārvaldes iestādes var pozitīvi ietekmēt inovācijas multiplikatora efektu, nostiprinot vienoto tirgu un inovācijas vērtības ķēdi; sekmējot publiskā un privātā sektora sadarbību un potenciālu ātrākai komercializācijai; un iecerot, projektējot un īstenojot labvēlīgus ietvara nosacījumu pētniecībai un inovācijai, tostarp piemērotus valsts atbalsta noteikumus un inovācijai draudzīgu regulējumu, piemēram, izmantojot inovācijas nolīgumu īstenošanu un inovācijas principa piemērošanu;
13. Šajā sakarībā UZSVER, ka izšķirošs priekšnoteikums zināšanu aprites veicināšanai ir rast pareizo līdzsvaru, ar ko tiek aizsargātas intelektuālā īpašuma tiesības un zināšanu izplatīšana atvērtas piekļuves ceļā;
14. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, cik svarīgi ir apzināt sinerģijas starp programmu "Apvārsnis 2020" un citām attiecīgām ES programmām, piemēram, Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (ESIF) un *ERASMUS+*. Šādas sinerģijas var sagatavot ceļu noturīgu reģionālo ekonomiku būvēšanai, kas veicina visprogresīvāko pētniecības rezultātu integrēšanu izglītības un apmācības darbībās un veicina zināšanu apriti un ieviešanu, lai galu galā sekmētu pozitīvas ietekmes izplatīšanos starp pētniecības organizācijām, universitātēm, rūpniecību un sabiedrībām visā Eiropā;

15. tāpēc UZSKATA, kā teikts tās 2017. gada decembra secinājumos ¹³, ka regulas par pamatprogrammu un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, kā arī daudz citām attiecīgām ES programmām, jau no paša sākuma būtu jāizstrādā tā, lai programmas projektā un programmas īstenošanas līmeņos būtu sinerģijas, konsekvence, sadarbspēja un savstarpējā papildināmība, tiecoties pēc būtiskas vienkāršošanas un labākas izmantojamības saņēmējiem. Tas var palīdzēt uzlabot informācijas izplatīšanu par visu ES finansējumu avotu piedāvāto atbalstu un padziļināt tā ietekmi;

Pētniecības infrastruktūru ilgtspējība ilgtermiņā

16. UZSKATA, ka pētniecības infrastruktūrai ir būtiska nozīme zināšanu progresā un apritē, zinātniskās ekselences veicināšanā un iespēju radīšanā tam, lai pētnieki varētu piedalīties pārrobežu pētniecības darbībās, un IZCEĻ tās devumu kvalitatīvu datu ģenerēšanā;
17. ATZĪST *ESFRI* pozitīvo nozīmi mūsdienīgas pētniecības infrastruktūras attīstības veicināšanā Eiropā un UZSVER nepieciešamību vēl vairāk nostiprināt un konsolidēt Eiropas pētniecības infrastruktūras horizontu, ņemot vērā to ilgtermiņa ilgtspējību;
18. UZSVER, cik svarīgi ir turpmāki centieni *ESFRI* satvarā, lai labāk saskaņotu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz izveidi un līdzdalību *ESFRI* pētniecības infrastruktūrā, jo īpaši, apmainoties ar pieredzi par valstu ceļvežu procedūrām un viņu praksi valsts budžeta pozīcijās;

¹³ 2017. gada 1. decembra secinājumi "Virzība no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējuma uz devīto pamatprogrammu" (15320/17).

19. UZSVER cilvēkresursu un mācību iemaņu nozīmi, jo tie ir svarīgi faktori pētniecības infrastruktūras panākumos, un ATZĪST, ka pētniecības infrastruktūrai ir jāstiprina pakalpojumu virzīta pieeja; AICINA dalībvalstis un Komisiju *ESFRI* satvarā izstrādāt kopēju pieeju to veikuma pārraudzībai un AICINA Eiropas mēroga pētniecības infrastruktūru brīvprātīgi to ietvert savā pārvaldībā un apzināt iespējas, kā to atbalstīt, izmantojot galvenos rezultātu rādītājus;
20. UZSVER, cik liela nozīme ir Eiropas strukturālo un investīciju fondu un Eiropas Stratēģisko investīciju fonda efektīvai izmantošanai nolūkā atbalstīt Eiropas mēroga pētniecības infrastruktūru attīstību, lai novērstu pētniecības un inovāciju nelīdzsvaru Eiropas Savienībā. Šajā kontekstā AICINA dalībvalstis un Komisiju apzināt konsekventāku šo programmu izmantojumu un starptautisku pētniecības un inovācijas līdzfinansēšanas darbību attīstību, lai jo īpaši atbalstītu Eiropas mēroga pētniecības infrastruktūras būvēšanu un darbību agrīnā stadijā, tostarp nodošanu ekspluatācijā ¹⁴.
21. AICINA Komisiju un dalībvalstis apzināt jaunus pasākumus, ar kuriem Eiropas pētniecības infrastruktūru padarīt plaši pieejamu un tādu, ko var atļauties, pamatojoties uz Eiropas Hartu par piekļuvi pētniecības infrastruktūrām, tādējādi attīstot kopīgu pārredzamu piekļuves politiku, tostarp pētnieku apmācības un prasmju pastiprināšanas nolūkos, un izveidot pārrobežu piekļuves shēmas, piemēram, pamatojoties uz kopfinansējumu;

¹⁴ Process, ar kuru aprīkojumu, iekārtu vai objektu (kurš ir uzstādīts, vai ir pabeigts vai gandrīz pabeigts) testē, lai pārbaudītu, vai tas darbojas saskaņā ar tā projektēšanas mērķiem vai specifikācijām.